

Europhrasi konverents Pariisis

10.–12. septembrini 2014 peeti Pariisis Sorbonne'i ülikoolis Euroopa fraseoloogiauurijate ühenduse Europhras järjekordne konverents "Phraseology: Resources, Descriptive Studies and Computational Processing", mille korraldasid Pariisi 13 ülikoolist kaks: Sorbonne Paris Cité ja Sorbonne'i ülikool (Sorbonne Universités). Algselt Tuneesias toimuma pidanud üritus otsustati poliitiliselt ebaselgete aegade tõttu tuua üle Euroopasse. Konverentsi korraldustoimkonna eesotsas olnud Salah Mejri ja Ines Sfar esindavad Europhrasi prantsuskeelset uurijaskonda, kes on viimastel aastatel aktiivselt tegutsenud fraseoloogia-alaste ürituste korraldamisel. Sellest annab tunnistust, et alles mõne aasta eest toimus sealsamas Pariisis koostöös Europhrasiga parömioloogia-alane konverents. Organisatsiooni nimest hoolimata ei ole osalejateks üksnes Euroopa uurijad. Üha enam kohtab Europhrasi konverentsidel teadlasi mujaltki, sel korral näiteks Jaapanist, Taiwanilt, Brasiiliast, Nigeeriast, Egiptusest, Senegalist, Tuneesias.

Seekordsel konverentsil peeti 183 ettekannet, sh 10 plenaarettekannet, ja korraldati kuus ümarlauda. Nagu ürituse pealkirjast nähtub, olid põhiteemadeks digitaalsed ressursid ehk tekstikorpused, andmetöötlus ja deskriptiivsed uuringud. Konverentsi programmi leiab ka internetist: <http://extranet-ldi.univ-paris13.fr/europhras2014/download/Programme-Europhras-2014.pdf>.

Üks keskseimaid arutlusteemasid oli fraseoloogia klassifitseerimine, st vastuse otsimine küsimusele, kuidas mitmepalgelist fraseoloogilist keelematerjali kõige hõlpsamalt ja mõistlikumalt kohelda. Raskusi valmistab juba ühtsete ja universaalsete kriteeriumide väljatöötamine, kuna fraseoloogiliste üksuste all mõistetakse väga erinevaid ühendeid. Ühe probleemina võib tuua püsivuse kriteeriumi suhtelisuse, mis määrab ka selle, kuidas koheldakse fraseoloogiliste üksuste variante. Ühine arusaam puudub ja tõenäoliselt ei saa seda kunagi olemagi, mida näitab ka vastavate arutluste kestvus, mis ulatub tegelikult juba aastakümnete taha. Eri koolkondadel on oma lähtekohad kujundlikkuse määratlemiseks ja sellest tulenevalt keeleainese analüüsimiseks. Deskriptiivsete uuringutega seoses sooviti sel korral juhtida tähelepanu asjaolule, et peamiselt on tegeletud sünkronsete uuringutega, iseäranis diskursuseanalüüsi raames, ent üha rohkem suunavad uurijad oma tähelepanu diakroonilisele aspektile. Nii on see tulutoov grammatiseerumise ilmingu uurimisel, aga ka üldisemalt fraseoloogia uurimises. Seega on fraseoloogiauuringute keskmes endiselt teoreetilised ja metodoloogilised küsimused, mis ootavad lahendamist.

Kümnest plenaarettekandest kaks peeti inglise ja üks saksa keeles. Vanasõnauurimise *grand old man* Wolfgang Miederi ettekanne oli pühendatud ameerika esimestele naisfeministidele ja nende võimsale retoorikale, see kandis pealkirja *The Proverbial Rhetoric for Women's Rights by Elizabeth Cady Stanton and Susan B. Anthony*. Elisabeth Piirainen ja Dmitrij Dobrovolskij lahkasid oma esitluses *Idiom Motivation and Corpus Data* konkreetsete keelenäidete toel idioomi tõlkimise ja analüüsimisega seotud probleematiikat. Peter Blumenthal Kölni ülikoolist tutvustas ettekandes *Kombinatorisches Wortprofil und Phraseologieforschung* statistilist analüüsi saksa ajakirjanduskeelses toimunud muutustest, mis tulid esile 60 aastase vahega tehtud uurimustöös.

Foto 1. Sorbonne'i ülikooli peahoone. Anneli Barani foto 2014.

Foto 2. Sorbonne'i ülikooli peasissekäik. Anneli Barani foto 2014.

Peaasjalikult prantsuskeelsetes ümarlaudades keskenduti fraseologismide pragmaatikale, fraseodidaktikale, fraseoloogia tõlkimisele ja diakroonia aspektile fraseoloogias. Ainsas ingliskeelses arutelus *Computational Phraseology in Huge Linguistic Corpora: Tools, Methods and Perspectives*, mida juhtis Jean-Pierre Colson ning kus osalesid Adam Kilgarriff, Gloria Corpas-Pastor ja Ruslan Mitkov, vaeti suurte keelekorpuste haldamist, *Sketch Engine* olemust ja võimalusi rakendada seda fraseoloogilises uurimistöös, seesuguste süsteemide sobitamist fraseoloogiauurijate vajadustele tulevikus jm.

Kuulatud arvukate inglisis- ja saksakeelsete ettekannete põhjal tootsin siinkohal välja fraseoloogia-uurimises hetkel valitsevad suundumused ja aktuaalsemad teemad. Nendeks on keelekorpuste põhjal fraseoloogiliste ühendite väljaselgitamine ja analüüsimine, kahe või enama keele fraseoloogilise ainese võrdlev uurimine, nt somaatikal ja žestidel põhinevate väljendite põhjal, liitsõnad fraseoloogia osana ja nende leksikograafiline kohtlemine korpustes, fraseologismide roll (võõr)keeleõppes, fraseoloogiliste väljendite erisused ja sarnasused ajakirjanduses ja ilukirjanduses, fraseologismide visuaalsuse aspekt ja selle rakendused. Aasta-aastalt üha rohkem astub fraseoloogia-ühenduse konverentsidel üles noori alles doktoritööd kirjutavaid uurijaid, kes kasutavad oma uurimistöös peaasjalikult tänapäevaseid infotehnoloogia võimalusi ning esitlevad selle töö tulemusi. Seesugune suundumus kindlasti jätkub, seda enam, et tänavusel konverentsil valiti Europhrasile ka juhatus koos uue juhiga, kelleks sai dr Kathrin Steyer Mannheimi ülikoolist. K. Steyer on aktiivselt tegelenud eelkõige korpuspõhise leksikograafiaga, sh fraseoloogiaga, aga ka Euroopa Liidu komisjoni rahastatud projekti SprichWort-Plattform arendamisega.

Konverentsi raames toimus ka projekti *Widespread Idioms* kaastöötajate töötuba projekti juhi Elisabeth Piirainen juhtimisel. Arutati eri keelte idiomaatiliste vastete leidmise ja esitamisega seotud probleematikat, järgmiste küsitluskavade materjali ja küsitluste tulemina valmiva väljaande uute osade sisu ja ülesehitust. Projektile kaastööd tegevate fraseoloogide ring on lai ja peaaegu kõik Euroopas kõneldavad keeled on esindatud, oodatud on aga ka väiksemate keelerühmade esindajad.

Järgmine Europhrasi suursuurekogunemine leiab aset kahe aasta pärast Saksamaal, Trieris.

Anneli Baran